

DWALEN DOOR DE TIJD

Jan Hersbach

Dwalen door de tijd

Leeftijd en tijdreis

© 2017 J. Hersbach / Uitgeverij U2pi

Titel: Dwalen door de tijd

Auteur: Jan Hersbach

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag

Website uitgever: www.jouwboek.nl

ISBN: 978-90-8759-656-9

NUR: 320

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Voorwoord

Een paar jaar geleden ben ik begonnen met schrijven, om op die manier iets aan mijn kinderen mee te geven. Het werden twee boeken: *Leeftijd* en *Tijdreis*, die in eigen beheer gedrukt zijn.

Dwalen door de tijd is een combinatie van verhalen uit deze beide boeken, met gebeurtenissen waar ik met plezier aan (terug) denk en met nog wat andere belevingen die mij wel aardig leken om nu met u te delen. De verhalen zijn gebaseerd op ware gebeurtenissen, maar vanuit mijn soms iets verder gaande gedachten geschreven.

Als werktitel ben ik ooit begonnen met “is het leven wel zo leuk,” maar dat heb ik al snel los gelaten, want het leven is hard en regelmatig “niet leuk.”

Wij leven in een tijd van toenemend geweld en met schokkende gebeurtenissen waar onze aandacht op gericht moet zijn. Het meeste daarvan is te triest voor woorden en daar wil ik niet over schrijven. Al schrijvend werd het mijn uitdaging om het niet te zwaar te maken. Verwacht geen literair werk, maar gewoon een boek dat naar ik hoop, leuk is om te lezen.

Mijn naam zal u niet bekend zijn en ik ben er ook niet op uit om naam te maken. Toch zult u aan het einde van dit boek meer weten over Hersbach.

Inhoud

1	Levensreis, 9
2	Kindertijd, 11
3	Reis naar geboortestad, 14
4	Diensttijd, 17
5	Saneringstijd, 20
6	Tijdreis, 23
7	Tijd voor voetbalwijsheid, 26
8	Reis naar mijn woonstad, 31
9	Consumptietijdperk, 35
10	Ontsporingstijd, 39
11	Maanreis, 43
12	Hondentijd, 46
13	Bereikbaarheidstijd, 50
14	De reis van de paashaas, 54
15	Tijd van politieke onzin, 57
16	Europese tijd, 60
17	Kippentijd, 64
18	Tijd van onverdraagzaamheid, 67
19	Leven in de oertijd, 70
20	Studietijd, 73
21	Werktijd, 77
22	IJzertijd, 81
23	Reisaantekeningen, 84
24	Toekomstland, 87
25	Derde dinsdag, 90
26	Sportieve tijd, 93
27	Decembertijd, 96
28	Oliebollentijd, 100
29	Vrouwentijd, 103
30	Gevorderde leeftijd, 106
31	Reisverhaal, 111
32	Terugreis, 114
33	Reis naar Hersbach, 119

Levensreis

Tijdreizen maakt het mogelijk om getuige te zijn van bijzondere gebeurtenissen. De reis van ons leven begint met de geboorte. Geboren worden is de belangrijkste voorwaarde om aan te leven te kunnen beginnen. Het mooie is dat je daar zelf niet zo veel voor hoeft te doen. Dat hebben ouders al voor je geregeld. Het is wel zaak om goed in de gaten houden wanneer het zover is, en om dan een beetje mee te werken, want je wordt maar een keer geboren en over het algemeen is het niet mogelijk om het nog een tweede keer te proberen. Mijn eerste verhalenbundel begon met mijn geboorte. Ter introductie neem ik het in dit boek op. Ik reis met u door de tijd en reken er op dat u vertrouwelijke zaken voor u zelf zult houden.

Logboek:

..Ik ben aangekomen in een witte ruimte, in de verloskamer van een ziekenhuis, waar een vrouw ligt die op het punt van bevallen staat. Uitgeput en met een van pijn vertrokken gezicht probeert zij haar ademhaling onder controle te houden. Zij weet dat het nu bijna voorbij is en dat geeft haar moed voor het laatste stukje. Wat zou ik haar graag aanraken, kussen en gerust stellen.

Ik ben echter niet zichtbaar aanwezig en heb achter haar plaats genomen.

Tijdreizen kan onopgemerkt plaats vinden, maar daar zal ik hier nu verder nog niet op in gaan; er staan belangrijker dingen te gebeuren.

Er is een vrouwenarts aanwezig en er zijn nog twee verpleegsters met zo'n ouderwets kapje op. Het is 18 april 1956, ik ben in het Nolet ziekenhuis te Schiedam. Het is bijna tien over halftien in de ochtend.

Op de gang loopt een stevig gebouwde man nerveus heen en weer. Het was in die tijd dat vaders niet op de verloskamer kwamen en maar af moesten wachten of het allemaal goed zou gaan.

Ondertussen is het bijna zover. Bij de volgende wee mag voluit mee geperst worden. Wat is een bevalling toch een fantastisch indrukwekkende gebeurtenis.

Het is de belangrijkste gebeurtenis uit mijn leven. Dit is het begin van alles.

Dan hoor ik een langgerekte oerkreet van mijn moeder, een door mijn ziel gaand gekreun. Eerst komt er een hoofdje, de schouder moet nog een beetje bijgedraaid worden en daar ben ik dan.

Wat een prachtige baby. Oké, nog wat slijmerig en zo, maar ik weet wat er onder zit. Als je een beetje door de geboortemurrie heen kijkt, dan is duidelijk dat Schiedam er een burger bij heeft gekregen, waar deze toch al vermaarde stad trots op kan zijn. De bevalling van een tweeling laat mijn moeder geen ruimte om tussendoor te ontspannen, maar gelukkig gaat het nu snel en kan ik ook mijn tweelingbroer verwelkomen.

Het is bijzonder om door de tijd te kunnen reizen en daardoor mijn geboorte nog een keer mee te maken. Ik ben dit verhaal begonnen, zonder u uitleg te geven over het reizen door de tijd. Dat is een verhaal op zich. Er komt wat theorie bij kijken en het leek mij beter om maar gewoon van start te gaan. Ook het logboek komt verderop nog wel aan de orde.

Omdat het begin het einde is en het einde het begin, zal ik u aan het eind van deze verhalenbundel meer uitleg over deze materie geven. U zult begrijpen dat het met reizen door de tijd van groot belang is, om niets te verstoren en om exact in de tijd terug te keren van waaruit je vertrokken bent. Eerder terug komen is riskant, omdat dit alles wat daarna komt zou kunnen veranderen. Later is ook ongewenst, want als je te lang weg blijft dan kan dat thuis de nodige onrust geven en dan is het lastig om uit te leggen waar je al die tijd geweest bent.

Ik vertrek ongemerkt door de tijdsluis op mijn zolder. Als ik op reis ga, dan schrijf ik de situatie voorafgaand aan mijn vertrek zo gedetailleerd mogelijk op, maak foto's van hoe ik er op dat moment uit zie en laat de kleding achter die ik aan heb. In mijn tijdreizen ben ik soms maanden van huis en als ik terug kom, dan kan ik mij als het ware "herstellen" tot hoe ik was toen ik weg ging.

Bij terugkomst ben ik altijd even bezig om mijn haar bij te knippen en mij weer om te kleden, om er dan precies zo uit te zien zoals ik was, toen ik in jullie tijd vertrok.

Kindertijd

Mijn eerste herinneringen zijn van rond mijn derde jaar. Ik kan vage beelden oproepen waarvan ik denk te weten dat ik mij dat zelf herinner. Er zijn ook delen waar ik aan twijfel of ik mij dat echt uit die tijd herinner, of dat deze later door mij zijn toegevoegd. Als ik terug denk aan die leeftijd, dan herinner ik mij geen volledige situaties maar kleine deeltjes; ik noem het “stukjes van foto’s.”

Volgens mij komt dat omdat mijn lange termijn geheugen op die leeftijd nog niet zo best was en mijn korte termijn geheugen juist wel. Op mijn huidige leeftijd is dat aan het omkeren, maar dat terzijde. Mijn vroegste herinneringen bestaan uit snipperstukjes uit het korte termijn geheugen.

Bijvoorbeeld: ik heb als kind een paar weken in het ziekenhuis gelegen en kan mij daar, terwijl dit redelijk lang duurde, niet veel van herinneren. Ik kan nog iets “in gedachten zien” van een muur die hoger was dan het bedje waar ik in lag, met een raam daarboven waar mijn ouders achter stonden die naar mij zwaaiden als zij weg gingen.

Ik had een navelbreuk en lag lang in het ziekenhuis omdat ik, naast die navelbreuk, thuis ook nog tegen de kachel was gevallen en brandwonden had, maar daar kan ik mij verder niets van herinneren.

Vanwege de brandwonden lag ik in een afgezonderd kamertje.

Buiten mijn ouders kwam er geen ander bezoek. Ik herinner mij vaag iets van een zaaltje met speelgoed waar ik, waarschijnlijk al wat opgeknapt na de operatie, mocht spelen. Toen ik uit het ziekenhuis kwam kreeg ik een rode brandweerauto, die dezelfde dag al aan stukken ging door een ruzie met mijn broertje.

Ik kan ons er in mijn herinnering mee in de deuropening zien zitten tussen onze slaapkamer en de gang. Van die periode herinner ik mij dus alleen deze drie kleine fragmenten; het raam, het zaaltje met speelgoed en de brandweerauto.

Van toen ik ouder was herinner ik mij langere situaties en ik kan er als het ware “filmgedeelten” van voor de geest halen.

Bijvoorbeeld: op mijn vijfde verjaardag kreeg ik een rode step en mijn tweelingbroer kreeg een groene. De eerste tijd stepten wij wat rond in onze straat, maar al snel stepten wij de hele stad door.

Mijn opa en oma woonden aan de andere kant van de stad. Op zondag gingen wij altijd eerst bij ons naar de kerk en daarna liepen wij naar opa en oma. Die route was ons dus bekend. Op een dag stepten wij zonder dit eerst thuis af te spreken de straat uit en bedachten dat het leuk was om bij opa en oma op bezoek te gaan.

Met de step deden wij er maar half zo lang over. Oma had zo’n bel met een trekkoord en zij was verbaasd dat wij onaangekondigd op de stoep stonden. Wist moeder wel dat wij weg waren?

Ja, dat wel, maar wij hadden thuis niet gezegd waar wij naartoe zouden gaan. Oma vond het onverantwoord dat wij dat hele stuk naar haar toe gekomen waren en hoe kwamen wij terug naar huis? In die tijd hadden wij nog geen telefoon om even te bellen. Wij hebben een tijd bij haar gewacht tot opa uit zijn werk kwam. Mijn opa was timmerman en hij heeft ons op de handkar die hij voor zijn werk gebruikte terug naar huis gebracht, waar mijn moeder, ondertussen ongerust geworden, op ons zat te wachten.

Ik weet nog dat ik bang was om op mijn donder te krijgen, maar dat viel mee, omdat iedereen blij was dat het goed was afgelopen en dat snapte ik weer niet echt, want zo'n kunststuk was het toch niet om bij opa en oma op bezoek te gaan? Van deze korte situatie kan ik mij al veel meer herinneren dan van al de jaren daarvoor.

Zo zijn er veel herinneringen aan mijn jeugd, die zo anders was dan tegenwoordig. Wat een verschil met de tijd van nu. Wij hadden nog geen televisie en geen computer. Alleen een radio met buislampen en nog geen platenspeler. Wij speelden meestal buiten, of gingen binnen voetballen met een tennisbal, tafeltennissen op de keukentafel, tekenen, knutselen, knikkeren; wij waren altijd wel met iets bezig. 's Avonds ging de radio aan en soms was er een hoorspel. De bakker, de kolenboer, de schillenboer en nog meer van dit soort beroepen kwamen met hun karren in de straat.

Ik leerde fietsen op de fiets van mijn moeder waarvan de trappers met blokken werden opgehoogd. Toen ik eenmaal kon fietsen duurde het enige tijd voor ik door kreeg dat je niet tegen het verkeer in mocht fietsen, maar omdat er amper auto's reden was dat niet echt gevaarlijk.

Het duurde nog een paar jaar voor het ontdekte aardgas overal verkrijgbaar was en in de beginjaren hadden wij nog geen douche.

Ik ging van het voorjaar tot de herfst in korte broek naar school. Op zondag in lange broek naar de kerk, met gepoetste schoenen. In de winter droegen wij een gebreide trui en wij konden vrijwel elke winter schaatsen, want de winters waren nog echte winters.

Het was vroeger overigens zeker niet allemaal beter; met bijvoorbeeld ijsbloemen op de ramen en het onder gewatteerde dubbele dekens nog koud hebben.

Als er veel verontreiniging in de lucht zat en de wind vanuit Pernis kwam, dan werd fase drie afgeroepen. Dan moesten de ramen dicht en het wasgoed ging naar binnen, omdat de witte was buiten grijs werd. Er zijn ook weken geweest dat er met wagens in de straat schoon water gebracht werd en dat wij in de keuken een apparaat met een koolstoffilter hadden om water te zuiveren om thee van te kunnen zetten.

Ieder leeft in zijn eigen tijdsperiode en elke tijd heeft wel wat.

Vroeger was het een totaal andere tijd. Wat vroeger voor mij wel beter maakte, is dat ik toen naïef en zorgeloos in het leven kon staan. Ik had geen weet van

misstanden, van oorlogsdreiging, zelfmoordaanslagen of van wat voor ellende dan ook. Ik denk daarom graag terug aan mijn kindertijd.

Logboek:

..Logboekgedeelten gaan over de tijd van vroeger en zij verbinden het heden met het verleden. Zonder verleden is er geen heden. In onze herinneringen kunnen wij terug naar onze tijd van vroeger en door herinneringen van ouderen, door oude geschriften en opgravingen kunnen wij nog verder terug in de tijd.

Ik zou echter liefst nog veel verder terug willen.

Er zijn misschien mensen die alleen in het nu willen leven en die het verleden oninteressant vinden. Je leeft tenslotte nu. De tijd kan niet terug gedraaid worden; wat geweest is, is geweest en je moet alles uit de dag van vandaag halen.

Wat zou het echter geweldig zijn om in het verleden rond te kunnen lopen, om bepaalde gebeurtenissen opnieuw mee te kunnen maken en misschien zelfs wel van zo lang geleden dat niemand zich deze meer kan herinneren.

Dwalen door de tijd lijkt mij de ultieme vakantie.

Reis naar geboortestad

Op mijn reis door de tijd is Schiedam de eerste stad om naar terug te gaan.

Ik ben geboren in Schiedam. Omdat ik het daglicht als eerste wist te vinden, werd ik de oudste van een twee-eiige tweeling.

Mijn leven begint in Schiedam, maar zes generaties eerder gaat onze stamboom de Duitse of Franse grens over. Genealogische naspeuringen beginnen met Georgius Hersbach die in 1714 of 1716 in het aartsbisdom Keulen werd geboren en die rond 1740 naar Nederland kwam.

Het is mij nog niet bekend waar hij precies geboren is; dat bisdom Keulen is vooral een geografische aanduiding en het was in die tijd een groot gebied dat tot aan de Franse grens door liep.

Bij het vroegere bisdom Keulen liggen in de omgeving van Straatsburg twee plaatsen; een met een op dezelfde manier gespelde naam als mijn achternaam, en een met een ongeveer op dezelfde wijze gespelde naam. Ik heb een Duits klinkende achternaam, dus denkt men bij mijn afkomst al snel richting Duitsland. Omdat ook in het Franse gedeelte van de Elzas en Lotharingen Duits wordt gesproken, kan ik er echter niet zomaar van uit gaan dat mijn oorsprong Duits is. Daarbij komt dat de eerder genoemde Georgius dan wel mijn tot nu toe eerst bekende stamvader is, maar zijn voorouders zouden misschien ook wel verder rondgereisd kunnen hebben. Om het nog lastiger te maken zijn in deze regio verschillende oorlogen uitgevochten en de grenzen van dit gebied zijn daardoor regelmatig tussen Duitsland en Frankrijk gewisseld.

Waar onze familienaam vandaan komt is nog niet met zekerheid te zeggen.

In Duitsland ligt in de buurt van Koblenz een plaatsje Herschbach, en vijftig kilometer verder ligt in Noordoost Frankrijk het met overeenkomstige letters gespelde Hersbach. Deze naamplaats ziet er op Google niet zo bijzonder uit; het zijn maar een paar straten met een kerk en wat huizen.

Omdat het mijn naam draagt, staat het op mijn lijstje om ooit eens naar toe te gaan. U zult verderop in dit boek lezen of het daar ook van gekomen is.

Mijn tijdreis begint dus in Schiedam. Ik heb er achttien jaar gewoond.

Schiedam ligt aan de Nieuwe Waterweg, waarover vanuit Europoort de scheepvaart naar Rotterdam binnen komt. Schiedam dankt zijn naam aan de rivier de Schie, die zich hier van aftakt. Schiedam is groot geworden door de scheepswerven en de daarbij horende industrie, maar Schiedam zal bij de meeste mensen waarschijnlijk wel bekend zijn vanwege de korenmolens en de branderijen waar jenever werd gemaakt.

Ondertussen is het veertig jaar geleden dat ik uit de stad vertrokken ben en er is veel veranderd. Er is nu ook nog wel wat scheepsindustrie en er wordt nog jenever gemaakt, maar de stad is al jaren over zijn hoogtepunt heen.

Ik kom nog wel eens in Schiedam en zoek dan de oude gedeelten op die mij herinneren aan vroeger, maar ik zie dan een stad in verval.

De buitenwijken zijn betrekkelijk nieuw. In de binnenstad en vooral aan de molens is veel gerestaureerd. Er loopt een metrolijn naar Rotterdam en er zijn meer vernieuwingen, maar oude en nieuwe gedeelten lopen er door elkaar. Het zou een kwestie kunnen zijn van geldgebrek of andere prioriteiten, maar afbraak en nieuwe woningbouw lijken wat achter op schema te liggen.

De straat waar ik mijn eerste jaren woonde, in wat toen een nieuwbouwwijk was, is al jaren geleden volledig vervangen door andere nieuwbouw.

Het Wibautplein waar wij tegenaan woonden, met onder meer een bakker, een slager, Jamin en de Gruyter, bestaat niet meer. Het is nu een natuurspeelterrein. Achter de Vlaardingerdijk staan verpauperde gedeelten waar de tijd lijkt te zijn stil blijven staan. Ik zie straten, waar vervallen huizen, een aantal bewoond en sommigen dichtgetimmerd, nog net niet op instorten staan.

Ik weet niet goed wat ik er van moet denken, maar het komt wat rommelig over. Toch vind ik het altijd leuk om er rond te lopen en dan nog eens terug te denken aan vroeger.

Logboek:

..Als ik in 1897 aankom hangen er zwarte rookwolken boven Schiedam, waar in meer dan driehonderd branderijen de jenever wordt gemaakt.

Tientallen korenmolens verwaaien een deel van de rook en bepalen samen met kerktorens al van verre het aanzicht van de stad.

Nieuwland, waar ik later zal komen te wonen bestaat nog niet.

Ik loop via de Vlaardingerdijk en de Korte Haven de stad in. In de binnenstad herken ik de huizen, al is het straatgezicht anders dan in mijn latere tijd.

De meeste mensen lopen; er rijden geen auto's.

Ik zie bakfietsen, een melkboer met paard en wagen, en iemand met een hondenkar.

Veel mannen dragen een pet, de vrouwen zijn blootshoofds of hebben een hoofddoekje op.

In de Brandersbuurt zijn de huizen bedekt met roet. Door de rook, de alcoholische dampen en het spoelwater dat in de grachten geloosd wordt, hangt er een zoete, benauwde geur. Het is een en al bedrijvigheid in de stad.

Schippers varen af en aan, of wachten in het Beursgebouw op nieuwe opdrachten. Zakkendragers brengen het graan van de schepen naar de pakhuizen, en van de pakhuizen naar de branderijen. Ik zie ook kinderen aan het werk.

Ik loop bij Herman Jansen naar binnen, waar in de mouterij het gerstemout eerst geweekt wordt, en daarna op een warme eestvloer wordt gelegd om te drogen.

Stokers houden in de branderij de vuren gaande.

Er wordt niet met steenkool gestookt, maar met iets anders dat ik niet direct thuis kan brengen. Later wordt mij uitgelegd dat het cokes is; dat herkende ik uit mijn tijd niet.

Het gerstemout wordt door branderknechten van de eestvloer naar de eerste ketels gebracht ter bereiding van het ruwnat. Als dit proces klaar is wordt het overgepompt en begeleid door meesterknechten volgen nog twee distillaties, tot de moutwijn zijn eindpromillage bereikt heeft en klaar is om gebotteld te worden. De vierkante kelderfles wordt in de bottelarij van een kurk voorzien en daarna met een etiket beplakt.

Herman Jansen maakt hier onder meer Kabouter; een heerlijk zachte jenever die over de hele wereld geëxporteerd wordt.

Als het tijd is om te vertrekken loop ik naar de aangrenzende opslagruimte en ik zie kans om ongemerkt nog een slokje jenever voor onderweg te nemen.

Ik ken het merk van mijn tegenwoordige tijd en dat smaakte toen niet onaardig, maar ik verzeker u dat deze oude slok de lekkerste is.

Ik neem mij dan ook voor om regelmatig op zoek naar Kabouters te gaan.

Diensttijd

Mijn oudste broer en ik hebben altijd gedacht in dienst te mogen.

In onze tijd moesten de twee oudste jongens uit een gezin verplicht in dienst.

Mijn tweelingbroer zou de dans ontspringen, door broederdienst van ons.

Ongevraagd hielp hij ons dit regelmatig te onthouden, waarop wij dan niet zoveel terug te zeggen hadden.

Nu wil het geval dat mijn oudste broer, toen hij gekeurd moest worden voor de dienstplicht, onverwacht over zeer slechte ogen bleek te beschikken, waarop hij tot zijn groot verdriet werd afgekeurd. Met troostvolle woorden heb ik hem er daarna op gewezen dat wij in ons gezin gelukkig nog over mijn tweelingbroer beschikten die dan voor h  m in de plaats het vaderland kon gaan verdedigen.

Dit hielp hem uiteraard niet direct van zijn teleurstelling af. Het was tenslotte niet wat ons, hier al levenslang op voorbereid, voor ogen stond, maar na een moeilijke tijd leerde hij dit toch als second best te accepteren. Dat wij het daar toen veel over hebben gehad, waardoor ik mij in heb leren leven in hoe het zou zijn om niet uitverkoren te worden, is mij later goed van pas gekomen.

Een paar jaar daarna geschiedde namelijk het volgende.

Mijn tweelingbroer en ik werden opgeroepen ter keuring in Delft.

Onze gelukkig niet geheel blind geworden oudste broeder zwaaide ons manmoedig uit, al vermoedden wij toch een enigszins jaloers gemoed.

Overtuigd dat wij het beter zouden doen dan hij, reisden wij per trein naar Delft.

Ik heb daar slechts vage herinneringen aan, omdat ik het meeste daarvan waarschijnlijk uit mijn gedachten verdrongen heb, gezien het trauma dat ook mij daarna niet bespaard bleef. Maar daarover later.

Ik weet van de dienstkeuring nog dat ik het wel aardig vond om met een koptelefoon op mijn hoofd naar morsecodes te luisteren, maar dat ik die test om onverklaarbare redenen niet gehaald heb. Er waren meer testen en vragenlijsten die ingevuld moesten worden en die voor mij te verwarrend in elkaar zaten.

Achteraf denk ik dat ik te gespannen was, en dat ik in mijn haast om het goed te doen niet altijd goed heb gelezen wat er gevraagd werd.

Er hing ook zoveel van af; ik moest slagen waar mijn oudste broer gefaald had.

Problemen met lengte had ik niet, zoals een andere jongen van onze groep die langer was dan twee meter (waarschijnlijk waren er geen uniformen voor die lengte), en die te horen kreeg niet in dienst te mogen.

Met hem hebben wij later nog opbeurend gesproken, waarbij ik gebruik kon maken van de in mijn eigen familie opgedane ervaring in het omgaan met zo'n grote teleurstelling.

Weer thuis teruggekeerd begon voor ons het lange en hoopvolle wachten op de oproep, om ons onder de wapenen te mogen begeven.

Het wachten duurde lang, maar wij twijfelden er niet aan dat het dit maal goed zou gaan komen.

Totaal onverwacht en daarmee des te schokkender, kreeg ik op een gegeven moment bericht, te veelzijdig te zijn voor het defensieapparaat, en dat ik niet bij een legeronderdeel ingedeeld zou worden. Mij restte slechts het in geval van oorlog opgeroepen te kunnen worden ter bescherming van de burgerbevolking. Zij hadden mij buitengewoon dienstplichtig gemaakt!

Ontroostbaar werd ik opgevangen door mijn oudste broer, die zelf gelukkig over de ergste schok heen was, en wist wat ik nu door moest maken.

Onze troost was mijn tweelingbroer, die wel goedgekeurd werd en dus de dienst in mocht, en die daarmee de eer van de familie wist te redden. Wat waren wij trots op hem!

De uitnodiging ongeveer halverwege zijn dienstitijd, om op een open dag te komen zien hoe fantastisch de krijgsmacht in elkaar zit, en in het bijzonder om nu van dichtbij iets van het onderdeel van mijn heldhaftige broer mee te mogen maken, heb ik dankbaar benut.

Schalkhaar had een in klassieke stijl gebouwde kazerne met alle voorzieningen waar een soldaat maar gemak van zou kunnen hebben. Het prachtige complex was gelegen in een gezonde bosrijke omgeving en er waren grote sportvelden.

Je kon wel zien dat er goed voor onze jongens gezorgd werd.

Het gebouw beschikte over riant slaapzalen met optimale sanitaire voorzieningen, en ruimtes waar men gezellig met de hele groep bij elkaar kon zijn. Er heerste een warme, familiale sfeer. Om de verwantschap te verstevigen liep iedereen net als tweelingen in dezelfde kleding.

Ik zie het nog voor me; daar liep hij dan trots in zijn uniform, marcherend met zijn makkers die er net als hij zeer krijgshaftig uitzagen.

Er werd voor zover een mogelijke vijand meeluisterde slechts summier van alles uitgelegd.

Wat had ik graag meer gehoord en gezien! Zo`n open dag duurde eigenlijk veel te kort, maar wat ik heb mogen zien, heeft een diepe indruk op mij gemaakt.

Tot mijn groot genoegen werd er van alles gedemonstreerd. Zoals de stormbaan, waarbij mijn tweelingbroer zich de longen uit het lijf liep om te laten zien hoe goed hij daar ondertussen in geworden was. Er werd onberispelijk met armen en benen in de maat zwaaiend over een plein gemarcheerd. Het werd ze best nog lastig gemaakt om met zijn allen tegelijk naar links of stop of omgekeerd te gaan, maar het geheel werd deskundig geleid.

Het was duidelijk dat hier heel wat oefening aan vooraf gegaan was.

Het was erg knap zoals zij dat deden, en prachtig om te zien.

Het was soms even slikken om geconfronteerd te worden met wat ik gemist had, maar het werd een onvergetelijke dag, en mede door het twee-eiig zijn was dit geweldig om te mogen delen.

Logboek:

..In vroeger tijd werd in geval van oorlog een leger bij elkaar geroepen en kon de mannelijke bevolking verplicht worden om mee te helpen om het grondgebied van zijn leenheer te verdedigen, of om dat van een ander te veroveren.

In 1810 werd in Nederland de dienstplicht ingevoerd door Napoleon, ter bevrediging van zijn expansiedrift en om zijn uitgedunde leger aan te vullen.

Nadat hij verslagen was is dit idee door Willem I overgenomen en kon iedere man vanaf 20 jaar worden opgeroepen.

Als men geld genoeg had, dan kon men dit ook uitkopen en een vervanger huren.

Na de opleidingstijd mocht iedereen weer naar huis, maar kon dan nog tot zijn vijftigste worden opgeroepen.

In mijn tijd moesten de twee oudste jongens uit een gezin in dienst en de daarop volgende werden vrijgesteld (broederdienst).

Omdat het risico op een oorlog in 1997 als zeer klein werd ingeschat, is in Nederland de opkomstplicht opgeschort. Sindsdien hebben wij een (vrijwillig) beroepsleger. Deze mensen verdienen ons grootste respect!

De dienstplicht is overigens niet afgeschaft, maar kan weer ingevoerd worden, als de veiligheid van ons land in het geding komt.

Saneringstijd

Mijn eerste bezoek aan de tandarts is mij door mijn medehuisgenoten niet in dank afgenomen.

Dat is als volgt gekomen. Toen ik een jaar of vijf was had ik waarschijnlijk kiespijn. Ik heb geen idee waarom ik anders voor het eerst van mijn leven in die naargeestige wachttruimte zat.

Ik had wel wat onrust, zoals een hond die aanvoelt dat hij in bad gestopt gaat worden, maar liet me naïef als ik toen voor de laatste keer was, in slaap sussen door het lezen van de Donald Duck in de wachtkamer.

De tandarts vond het onzin dat mijn moeder mee naar binnen wilde en gebood haar in de wachtkamer te blijven. Mijn moeder zei dat ik dan maar alleen met die aardige mijnheer mee naar binnen moest om naar mijn mond te laten kijken.

Onze toenmalige tandarts was een man van weinig woorden; een stugge Fries die slechts de hoognodige snauwerige instructies gaf in de trend van “doe je mond open” en “stil zitten.”

Nu toch wel enigszins beangst, deed ik wat hij zei, en het gemartel begon.

Het ging er niet al te zachtzinnig aan toe want ik was niet zo'n stilzitter, maar ondanks mijn verzet moest ik het tegen die man afleggen.

Toen hij eindelijk met zijn behandeling klaar was en mijn moeder mij weer op kwam halen, gooide ik mijn opgekropte frustraties er uit door “Rotvent” tegen hem te zeggen, en door in plaats van de opdracht van mijn moeder “geef de tandarts maar een handje,” de beul bij het weglopen nog gauw tegen zijn schenen te schoppen. Zo, de toon was gezet.

Probleem met die man was dat het hele gezin daar nog jarenlang ter behandeling naar toe moest blijven gaan.

Ik ben daar nog een jaar of acht naar toe geweest zonder dat de relatie ooit goed kwam.

Hij mocht dan een stugge Fries zijn, ik heb hem zelf ook nooit vriendelijk behandeld. Ik heb hem nooit een hand gegeven bij binnenkomst, en bij het weggaan uit zijn behandelkamer verdween hij altijd opvallend snel uit mijn buurt. Toen hij met zijn praktijk stopte dachten wij dat het niet beroerder kon, maar dat was in die tijd, met een tekort aan tandartsen in het westen des lands, ijdele hoop. De nieuwe tandarts was niet veel beter.

Dat ik dit niet zomaar zeg mag het volgende illustreren.

Mijn tweelingbroer die u al eerder werd voorgesteld als held der familie, ging een week voor hij in dienst moest nog snel even naar de tandarts. Wij gingen elk half jaar ter controle, maar voor de zekerheid ging hij voor hij ter krijgsmacht trok, nog maar een keer extra.